

1882-10-17

AFSENDER

Joakim Skovgaard

MODTAGER

Wilhelmine Skovgaard

FAKTA

Dokumenttype:

Brev

Afsendersted:

Schweiz

Modtagersted:

København

Omtalte personer:

Susette Cathrine Holten

Viggo Pedersen

Arkivplacering:

Mappe 16 nr. 17

DOKUMENTINDHOLD

Joakim Skovgaard rejser med Viggo Pedersen ned gennem Schweiz og Italien. Han beskriver landskabet omkring floden Reus og Lago Maggiore.

TRANSSKRIFTION

Kasse 16

Brev 17

Bellinzona 17 Oktb 1882

Kjære Fæster!

Endelig har jeg da set det rigtige Schweiz, d.v.s. det der er rigtig vildt. I morges tog vi fra Brunnen til Göschenen, det er stationen ved nordenden af St. Gothardstunelen, og derfra körte vi til Andermatt. Fra Brunnen blev vejen bedre og bedre vildere og vildere, vel var der en del skyer om toppene, men det var ellers dejligt vejr, og noget af det bedste var en snetop som lige i begyndelsen af turen tittede frem helt solbelyst. Fra Göschenen blev det nu rent ud mageløst vildt og bart, (det stykke körte vi på vogn), enkelte graner og dværgfyr var de eneste træer, ellers var det stejle stenvæge og nedstyrtede klippestykker. Og et Reus som skummede og boltrede sig i bunden af dalen, nej kløften. Som sagt toppene kunde vi ikke se, så det var gråt i gråt alt sammen, uden hvid sne eller blå luft og aller mest henrivende dæmonisk var det ved djælebroerne, disse spinkle buer som krummer sig over Reus hvor den er aller vildest mellem de aller steileste væge, jeg tror egentlig det passede aller bedst med skyet vejr. Så kom vi forbi et lille kapel, rigtig passende til omgivelserne, med en Hellig Antonius tror jeg, som bad for sine medmennesker (forstår Du, en figur). •2• Vi sejlede endnu videre, ind i en bitte tunel, og pludselig åbnede landskabet sig til en flad mark hvor Reus ganske roligt løb og lod som ingenting omgivet, d.v.s. marken, omgivet af snetoppe så rene og skønne, en af dem lignede jeg ved flødeskum så blød så sneen ud, men den lignelse ville Viggo ikke gå ind på, og midt i det hele lå Andermatts store hotel, hvor vi straks tog ind og spiste os en herlig frokost eller middag, som du vil. Men ligesom vi var færdige, og havde betalt den pebrede regning måtte vi af sted igen, for at nå tilbage til iltoget, så det var egentlig en egen måde at nyde snebjærgene på, at sidde i en stor spisesal, se på fotografier og fylde sin mave. Men maven måtte vi nu have fyldt, og vi brugte da også øjnene så godt vi kunde; ja hvad jeg har set i dag! Vi talte lidt om at tage over St. Gothardspasset, der sagdes at det var farbart, og vejret var godt, solen skinnede hist og her mellem skyerne (vi var nået så

höjt op), men

Viggo havde ikke mod til det, og da vi hørte prisen, slog vi det af hovedet. Altså ned igen, det gik lystigt, vi havde knap tid, så kusken knaldede og vi svingede ned som et zigzag lyn, ind i toget og af sted gennem det sorte hul. Da vi kom ud på den anden side priste vi vor lykke, at vi ikke var taget over St. Gothard, for der sneede det, men det var også dejligt, for så stod •3• de mørke, næsten sorte klippesider med det mørkegrøn mos, tuegræs, og da vi kom lidt ned, de halvvissen ægte kastanier, så dejligt i farven, både trist rigt og blødt. Her tror jeg vi lige som på den anden side, (hvor det er vist vi gjorde det) körte i sneglegangs tuneler, så vi altså steg i sneglegang inden i bjærget |eller på denne side daleden|. På denne side fulgte banen Ticinos löb, og Du kan tro der löb mange bække små i den, men det kom vel til dels af regnvandet, for hele tiden styrtede der smalle vandfald ned af de stejle sider. Som sagt, her havde vi byttet nåletræerne for lövtræer, men gråvejre med regn, så jeg ved ikke ret om der så venligst ud på nord eller sydsiden af Alperne, men sydsiden huer mig nu bedst, og Luzern og kirkerne var i en stil med mere mening i en den på nordsiden. Nu sidder vi her, for vi har taget lidt fejl af togene så vi må blive her i 3 timer til det næste tog til Locarno går. Vi har passeret en hel del vinhaver, og i det hele smager her trods sne og mørke stene af syden. Locarno 19 ds. Nu har jeg, ligesom drengene når de skal i vandet og først dypper den storetå, også dypet min store tå i Italien. I går var jeg der nemlig i nogle timer, idet vi sejlede en tur til de Borromæiske øer, som ligger temmelig langt syd på i Lago Maggiore, hvis nordlige ende hörer til Schweiz. Vi stod af på •4• Isola Bella og blev nogle timer, i hvilke vi så haven, som Viggo fandt temelig godtköbs hvad stilen angår, men som jeg, trods jeg villig indrømmer at der var meget i den som trængte til at forandres eller kaseres, dog fandt fortryllende. Lago Maggiore er dejlig, men fra Isola Bella bliver den dobbelt skön, for derfra får man en forgrund af mørke træer af alle arter (d.v.s. mange arter) (Borromierne har nemlig i haven samlet et rigt udvalg af sjældne træer og blomster) men navnlig sypresser, fyrretræer og deslige, som står så dejligt mod den rödlig violettes baggrund, överst hvid af sne. Så er söe og luft naturligvis også som de bör være, og trods det er figurene, de store stenstatuer i haven som skader denne, så ser mange af dem dog godt ud til omgivelserne, kort sagt, det hele er et syn, som aldeles intet tilsvarende har i nord; det er måske rettere at sige lignende. Om aftenen vendte vi tilbage, og havde den skönne sejlur i måneskin. Månen er vel kun knap halv, men da den er i tiltagende, er det rimeligt at vi bestemmer os for et lille svip til Venedig inden Florenz, det kommer lidt

an på pengene for de ruller rent forskrækkeligt. –

Villa d'Este Comosøen, den 20. ds. Ja nu ved jeg snart hverken hvor jeg skal begynde eller ende, for jo længere jeg kommer jo mere bugner syden mig imøde med alt muligt som alt har lige meget krav til at nævnes, derfor tror jeg, •5• jeg vil spring en hel hoben over. I går var vi i Lugano, og der er i det mindste lige så yndigt som ved Lago Maggiore, men om der er yndigere ved jeg dog ikke. Selve Lugano er en morsom by, den smager rigtig af syden, underligt nok at den hører til Schweiz. Så det er da også underligt, jeg synes jeg har så meget at skrive og nu glider det bort alt sammen, men det ligger vel noget i at det vigtigste har jeg tænkt at stile til Cathrine men lade følge Dit brev, når Du så har læst det giver Du hende det nok en gang. Det er ikke fordi det er det vigtigste, at jeg skriver det til hende, men det egner sig nu bedst til at fortælle hende.

Bellinzona 17 Okt. 1882

Kjære Fædre!

SKOVGAARD-MUSEET

Mappe 16 Nr. 17

Endelig har jeg da set det rigtige Schwyz, det
+ det der er rigtig vildt. I morges tog vi fra Brunn
til Göschenen, det er stationen ved nordenden
af N. Gotthardstunnelen, og derfra kørte vi til
Andermatt. Fra Brunnan blev vejen bedre
og bedre vildere og vildere, vel var der en del
skye an toppene, men det var ellers dejligt vejr,
og noget af det bedste var en smule som lige
i begyndelsen af turen titlids frem helt solbelyst.
Fra Göschenen blev det nu rent ud mageløst
vildt og bort, (det stykke kørte vi på vogn), enkelte
graner og dværgfyr var de eneste træer, ellers
var det stejle stier og nedstygtes klippestykker,
og et Reas som skummede og boltrede sig i
bunden af dalen, og kløften. Som sagt, toppene
kunde vi ikke se, så det var græs i græs alt
sammen, uden hvid sne eller blå luft og alle
med hvidt ansigt, demonisk var det ved djævel-
broerne, det spinkle bæ, som krummer sig
over Reas hvor den er aller vildst mellem de aller
steileste veje, jeg tror egentlig det passede aller bedst
med skyet vejr. Så kom vi forbi et lille kapel, rigtig
passende til omgivelserne, med en Hellig Antonius tro
sig som bad for sine medlemmer (fortæl du, det siger).

Vi smjledes ind i ~~indgangen~~ ind i en lille tunnel, og
pludselig åbnede landskabet sig til en flad
mark hvor Paus ganske roligt løb og lod dem
ingen ting omgivet, der marker, omgivet af oretoppe
så røde og skønne, en af dem lignede sig ved
Hødeskum så rød så sneen ud, men den lignede
vilde. Vi gik ikke på is, og midt i det hele lå
Andermatts store hotel, hvor vi straks tog ind og
spiste os en herlig frokost eller middag, som du vil.
Men ligesom vi var færdige, og havde betalt den
pebende regning måtte vi afsted igen, for at nå tilbage
til iltoget, så det var egentlig en egen måde at
nyde omfærgene på, at sidde i en stor spisesal,
og på fotografi og fylde sin mave. Men maven
måtte vi nu have fylde, og vi brugte da også i jern
så godt vi kunde, i jo hvad jeg har set idag! Vi talte
lidt om at tage over St. Gotthards passet, der siges
at det var forbeholdt, og vejret var godt, solen skinnede,
høst og her mellem stierne (vi var næsten så højt op), men
Vi gik ikke mod at det, og da vi hørte prisen, dog
vi det af hovedet, altså med igen, det var lydigt,
vi havde knapt tid, så kusk knabbede og vi svingede
med som et sørsag lyn, ind i toget og afsted gennem
det korte hul. Da vi kom ud på den anden side prisen
vi var lykkelige, at vi ikke var taget over St. Gotthard, for
der omme det, men det var også dejligt, for vi stod

111
de mørke, næsten sorte klippesider med det det mørkegrøn-
mos, tise græs, og da vi kom lidt ned, de halvrisse-
ogte kastanier, så dejligt i søren, både trist, ryst og
Rødt. Her tror jeg vi lige om på den anden side,
(hvor det er vist vi gjorde det) kørte i smulegangs
tuneler, så vi altså otte i smulegang inden i bjergene.
På denne side fulgte banen Titkinos løb, og du kan
tro de løb mange bække ~~heller~~ ^{den} i den, men
det kom vel ildels af regnvandet, for hele tiden
stjælt de smalle vandfald ned af de stejle sider.
Som sagt, her havde vi byttet nåletræerne for løvtræ,
men grævejre med regn, så jeg ved ikke ret om de
så venligt ud på nord eller sydsiden af Alperne,
men sydsiden huer mig nu bedst, og husene og
kirkerne var i en stil med mere mening i en den
på nordsiden. Nu sidder vi her, for vi har taget
lidt fejl af toget så vi må blive her i 3 timer til
det næste tog til Locarno går. Vi har passeret
en hel del vinmarker, og idet hele omgivelser her trods
me og mørke stene af syden. Locarno 19 de. Nu
har jeg, ligesom drengene når de skal i vandet og
født dyper den store, også dyppet min store
tå i Hallen. I går var jeg der nemlig i nogle timer,
der ^{vi} sejlede en tur til de Bernaiseke søer, som
ligger temmelig langt syd på i Lago Maggiore, hvis
nordlige ender hører til Schweiz. Vi stod af på

eller på den 18de delste.

1111

Isola Bella og blev nogle timer, i hvilket vi så ham,
som V. gys fandt temelig godt købs værd stilen angår,
men som jeg trods jeg villig indrømmer at der var meget
i den som trængte til et forandrings eller kaovers, dog fandt
fortryllende. Lago Maggiore er dejlig, men fra Isola
Bella bliver den dog helt skøn, for derfra får man en
forgrund af mørke træer af alle arter (dvs mange arter)
(Peromeerne har nemlig i haven samlet et rigt udvalg
af opældte træer og blomster) men navnlig Syprissie,
Fyrretræer og dslige, som står så dejligt mod den
meget røddelig rødtte baggrund, først hvid af sne.
Så er sol og luft naturligvis også som de bør være,
og trods det er figurene, de store skulpturer i haven
som skader denne, så er mange af dem dog godt
ud til omgivelserne, det sagt, det hele er et bryn, som
aldrig intet tilsvarende har i Norden; det er måske
rette at sige lignende. Om aften vendte vi tilbage,
og havde da den skønneste sejltur i månenskin. Månen
er vel kun knap halv, men da den er i tiltagende, er
det rimeligt at vi bestemmer os for et lille svip til
Venedig inden Florenz, det kommer lidt an på pengene
for de vilde rent forholdsvis. — Villa d'Este
Comosien, den 20de. Ja nu ved jeg snart hvilken hvor
jeg skal begynde eller ende, for jo længere jeg kommer
jo mere begynder syden mig ind i med alt muligt
som alt har lig, men krav til at nævne, derfor tror jeg

jig vil springe en hel kuben over. I går var vi i Lugano,
og der er i det mindste lige så yndeligt som ved Lago
Maggiore, men om der er yndigere ved jeg dog ikke.
Selvfølgelig er en mere smuk båd, den smager rigtig
af syden, underligt nok at den hører til Schweiz.
Så det er da også underligt, jeg synes jeg har så meget
at skrive og nu glider det bort alt sammen, men
der ligger vel noget i at det vigtigste har jeg tænkt
at stille til Peterens men lade følge med Dit brev,
når du så har læst det giver du kunden ^{det} nok en gang.
Det er ikke fordi det er det vigtigste, at jeg skriver det til
kunden, men det ligner sig nu bedst til at fortælle kunden.